

inter eos factiones Guelforum & Gibellinorum, in reliqua provincia plane extinctæ. Vnum suburbium appellatur *Vico*, à quo nova devotio in sanctissimam Virginem nomen accepit, cui Dux templum ædificavit, & in eo capellam (in qua in posterum Duces omnes sepeliri vult) & materia & arte magnificentissimam. dum autem hac occasione solum altius effoderetur, venæ pulcherrimi marmoris apertæ fuerunt, & maxime nigri, quibusdam venis interspersis, quæ metallis relucet. *Fossanum*, nuper à Duce Emanuele in Episcopatum erectum, situm est in colle ad ripam Sturæ, in medio agro optimi frumenti feracissimo, cujus quotannis hic supra centum millia saccorum colliguntur. Et quia multis alveis irriguus est, etiam pascuis abundat, & pecore atque animalibus. Inter cætera ædificia peropportunum habet castellum. *Salutarum* civitas in amœno clivo sub Alpibus posita, caput est Marchionatus, cui Padus suâ originem debet. Modicæ est amplitudinis cum amplo castello, ubi commodissima hospitia sunt, tam æstivis quam hybernis mensibus. Aëre gaudet temperato; unde in hortis & viridariis hic felicissime proveniunt omnes fructus regionis Genuensis. Oppida præcipua hujus Marchionatus sunt *Dronero*, & *Carmagnola*. illud commercia habet cum Provincia Galliæ; & plurimi hic mercatores reperiuntur locupletes, qui ferramentis & armentis rem faciunt: hoc vero veluti in centro Pedemontii situm, & propter ambitus amplitudinem, & incolarum frequentiam, atque opes, commerciorumque abundantiam, civitatis nomen jure sibi vendicat. Nec prætereundum erat *Ranellum*, arx magni momenti; nec *Dogliani*, optimi vini ferax, per quod maxima commerciorum commutatio fit inter Pedemontium, & territorium Genuense. *Verzel*, *Manta*, *Pagni* generoso vino nobile, & ditissima *Abbatia Staffarda*. Marchionatus hic, cum aliquot oppidis provinciæ Trans-Alpinis, superioribus annis à duce Carolo Emanuele unitus est Pedemontio; quo non modo dominiis suis securitatem attulit, sed & Christiani orbis paci magnum momentum; nam hoc pacto omnium adituum dominus effectus est, quibus Galli in Italiam possunt transcendere, & territoriis ipsius incommodare. Et licet plus terrarum Gallis pro ipso condonarit, tamen plus potentia sibi acquisivit, & majorem sibi peperit securitatem.

Oppida. In Pedemontio præter civitates sunt circiter ducenta quinquaginta oppida muris cincta, inter quæ sunt multa, quæ civitatibus vix concedunt; qualia sunt *Biela*, *Chieri*, *Cuni*, *Susa*, *Avilagna*, *Rivoli*, *Pinarolo*, *Moncalieri*, *Carignano*, *Racconigi*, *Cherasco*, *Bene*, *Villa-franca*, *Vigon*, *Pancalieri*, *Busca*, *Barga*, *Giavenno*, *Savilliano*, *Cera*. *Biela* & *Pinarolo* sub Alpibus utraque sita sunt, in areas, clivos & planities divisa; sed *Biela* amplissimum

Italia.

est ambitu, ædificiis nobile, inter quæ excellenti conventus S. Hieronymi, S. Dominici, & S. Sebastiani. oppidani illius ingenio sunt acri, attenti ad rem, & haud facile in mercium commutatione se decipi patiuntur. *Pinarolum* *Pinarolo*. arcem habet quantivis pretii, quæ toti vicinæ valli dominatur, & agro tam vinetis exculco, ut non metuendum sit, ne unquam vina illis deficiant. Multi ibidem panni texuntur. *Cherium* *Cherium*. à Frederico Barbarossa titulo maximæ villæ decoratum fuit; & revera talis est, tum propter nobilitatem ecclesiæ, conventuum, & omnis generis ædificiorum, tum propter opes incolarum; tum ob soli ubertatem, tum maxime ob singularem illorum industriam. Multæ hic familiæ nobiles, multi mercatores opulenti. *Cuni* jacet inter Sturam & Gieffam, è quo tot canales derivant incolæ, ut agrum suum, alioquin infœcundum & saxosum, fertilem reddant. Abundat castaneis, inter quas frumentum suum serunt, ita ut ex eodem agro duos fructus ad vitam hominum utiles colligant; nec defunt vineta, aut prata amœna & florida. Oppidani sunt satis industrii, & in tribus obsidionibus suam fortitudinem atque animositatem satis probarunt. *Susa* quondam maxima fuit, & magni momenti, sed à Frederico Barbarossa capta atque direpta, antiquum splendorem & opes nondum potuit recuperare. Situ maxime est opportuno; nam ab ea duæ viæ se dividunt, quarum una per Alpes Brigantionem ducit, altera per Sabaudiam Lugdunum: plurimum vini producit, quod in Delphinatum & Mauriennam traducitur: ab hac item mella *Susina* nomen acceperunt, quæ magni fiunt. *Avilagna*, sive *Aviliana*, perlautum & opulentum est oppidum, cum agro in colles, convalles & planitiem diviso, & arce quæ impetum Gallorum tempore ducis Caroli aliquanto tempore sustinuit. Arx hæc clivo exigui montis adhæret, habetque fontem jugiter scatentem. *Rivoli* commendatur bonitate aëris, agrique amœnitate, maxime vero natalibus ducis Caroli Emanuelis, qui in castello, ubi primum lucem aspexit, multa atria, porticus, aliaque ædificia molitus est. *Mons Caserius*, hodie *Moncalieri*, præter amplitudinem, ob vini excellentiam multum celebratur, quemadmodum & vicinum *Rovillascum*, hodie *Revigliasco*, & loca secus Padum sita, *Gassa*, *S. Maurus* & *S. Raphaël*. *Carinianum* celebre est propter arcem, & obsidionem Gallorum, quam sustinuit, agri fertilitatem, illustres nobiles, qui hic cœnobium nobilium monialium instituerunt. *Cherasum* rectitudine & amplitudine platearum spectabile. *Bene*, munitissimo situ, aëris salubritate, & incolarum industria atque fortitudine nobile. *Racconigi*, ferici abundantia, palatio, piscinis; ambulacris à D. Bernardino Sabauda factis: *Vigoni*, *Pancalieri*, & *Villafranca*, soli ubertate: *Busca* titulo unius è septem Marchionatibus, qui